

Godstransporter

Ämnet godstransporter behandlar yrkesmässig vägtransport av gods. Det behandlar dels förutbildning på de olika fordon som används för godstransporter på väg, dels säker hantering av det gods som transporteras.

Ämnets syfte

Undervisningen i ämnet godstransporter ska syfta till att eleverna utvecklar förmåga att utföra godstransporter med fordon och utrustningar, med kvalitet, säkerhet och miljöhänsyn. Den ska ge eleverna möjlighet att utveckla förmåga att framföra fordon för att utföra godstransporter på ett yrkesmässigt sätt.

Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla förmåga att genomföra lastning av olika godsslag. Undervisningen ska ge eleverna möjlighet att utveckla förmåga att förstå vikten av goda kundrelationer både för egen del och för transportföretaget. Undervisningen ska också bidra till att utveckla elevernas initiativförmåga och förmåga att lösa problem.

I undervisningen ska eleverna ges möjlighet att arbeta med uppgifter som är konstruerade så att de återspeglar och förbereder för situationer som eleverna kommer att möta i sitt yrke. Dessa arbetsuppgifter ska utgå från ett problemlösande och laborativt arbetssätt.

Undervisningen i ämnet godstransporter ska ge eleverna förutsättningar att utveckla följande:

1. Kunskaper om olika lastbilskonstruktioners användningsområden för godstransporter.
2. Förmåga att planera och genomföra godstransporter med tung lastbil på ett säkert, miljömässigt och kvalitetsmässigt sätt enligt lagar och andra bestämmelser som reglerar verksamheten.
3. Förmåga att färdigställa och förbereda lastbilen för lastning av olika godsslag.
4. Förmåga att planera färdvägar med hänsyn till lastbilen och trafikmiljön.
5. Förmåga att köra och manövrera tung lastbil i skiftande trafikmiljöer samt att hantera utrustningar för lastning, lossning och leverans av gods.
6. Förmåga att utnyttja lastbilens kapacitet för ökad framkomlighet i olika trafiksituationer och i skiftande väglag.
7. Förmåga att samarbeta med andra och att kommunicera med medarbetare och kunder.

Kurser i ämnet

- Godstrafik, 200 poäng, som bygger på kursen yrkestrafik 1a och kursen yrkestrafik 1b.
- Godstransporter – specialisering, 100 poäng, som bygger på kursen godstrafik. Kursen kan läsas flera gånger med olika innehåll.
- Lastbilsmonterad kran, 100 poäng.

Godstrafik, 200 poäng

Kurskod: GOSGOD0

Kursen godstrafik omfattar punkterna 1–7 under rubriken Ämnets syfte.

Centralt innehåll

Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll:

- Användningsområden för olika lastbilskonstruktioner, utrustningar och redskap för godstransporter.
- Dispensregler för avvikande mått och viktbestämmelser på lastbilar och last. Ansökningsförfarande, utmärkning av bred last och transportrestriktioner.
- Planering, färdigställande samt val av lastbil och utrustning inför transportuppdrag. Funktionskontroll av utrustningen och säkerhetskontroll av fordonet.
- Planering, förberedelse och utförande av lastning av gods. Lastviktsberäkning, viktfordelning på lastbilen samt lastsäkring med val av lastsäkringsmetod.
- Planering av färdvägar med tung lastbil med hänsyn till olika begränsningar i trafikmiljön samt transportavstånd.
- Körning med tung lastbil i skiftande trafikmiljöer med last och rätt nyttjande av lastbilens kapacitet. Val av växel och motorvarv samt användning av övriga tekniska funktioner för ökad framkomlighet i olika trafiksituationer och vägslag.
- Manövrering av tung lastbil och hantering av utrustning vid lossning och leveranser av gods. Handhavande av frakthandlingar och dokumentationer.
- Genomförande av godstransportuppdrag som uppfyller kraven på yrkeskunnande, till exempel redovisning av kör- och vilotider, dokumentation, hög säkerhetsnivå, kvalitet och kundbemötande.

Betygskriterier

Betyget E

Eleven beskriver **översiktligt** några användningsområden för olika lastbilskonstruktioner. Dessutom beskriver eleven **översiktligt** några godstransporter som kräver dispensansökan för att kunna genomföras samt tillvägagångssättet för att genomföra sådana godstransporter.

Eleven planerar **i samråd** med handledare godstransporter i bekanta trafikmiljöer. I planeringen väljer eleven **med viss säkerhet** lämplig lastbil inför transportuppdraget samt utför i bekanta situationer funktionstillsyn och säkerhetskontroll med val av arbetsmetod och tillvägagångssätt. Eleven färdigställer och förbereder i bekanta situationer lastbilen med utrustning inför lastning av gods samt utför **i samråd** med handledare **enkla** lastviktsberäkningar och viktfordelningar. Dessutom väljer eleven i bekanta situationer lämplig lastsäkringsmetod.

Eleven genomför **i samråd** med handledare godstransporter i bekanta trafikmiljöer. I arbetet följer eleven de regler som styr yrkesmässiga godstransporter. Dessutom planerar eleven **i samråd** med handledare färdväg utifrån lastbilens lastvikt.

Eleven kör och manövrerar lastbilen med last på ett säkert och miljövänligt sätt i bekanta trafikmiljöer. I körningen använder eleven i bekanta situationer funktioner på lastbilen som ökar framkomligheten i olika trafiksituationer och i skiftande väglag. Dessutom hanterar eleven **med viss säkerhet** i bekanta situationer utrustning i samband med lossning och leverans av gods. Eleven tar ansvar för kundens egendom samt för lastbil och utrustning.

Eleven samarbetar för att nå planerade resultat samt kommunicerar **med viss säkerhet** med medarbetare och kunder. Resultatet av elevens arbete är **tillfredsställande**.

När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med viss säkerhet** den egna förmågan och situationens krav.

Betyget D

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan C och E.

Betyget C

Eleven beskriver **utförligt** några användningsområden för olika lastbilskonstruktioner. Dessutom beskriver eleven **utförligt** några godstransporter som kräver dispensansökan för att kunna genomföras samt tillvägagångssättet för att genomföra sådana godstransporter.

Eleven planerar **efter samråd** med handledare godstransporter i bekanta **och delvis nya** trafikmiljöer. I planeringen väljer eleven **med viss säkerhet** lämplig lastbil inför transportuppdraget samt utför i bekanta **och delvis nya** situationer funktionstillsyn och säkerhetskontroll med val av arbetsmetod och tillvägagångssätt. Eleven färdigställer och förbereder i bekanta **och delvis nya** situationer lastbilen med utrustning inför lastning av gods samt utför **efter samråd** med handledare lastviktsberäkningar och viktfördelningar. Dessutom väljer eleven i bekanta **och delvis nya** situationer lämplig lastsäkringsmetod.

Eleven genomför **efter samråd** med handledare godstransporter i bekanta **och delvis nya** trafikmiljöer. I arbetet följer eleven de regler som styr yrkesmässiga godstransporter. Dessutom planerar eleven **efter samråd** med handledare färdväg utifrån lastbilens lastvikt.

Eleven kör och manövrerar lastbilen med last på ett säkert och miljövänligt sätt i bekanta **och delvis nya** trafikmiljöer. I körningen använder eleven i bekanta **och delvis nya** situationer funktioner på lastbilen som ökar framkomligheten i olika trafiksituationer och i skiftande väglag. Dessutom hanterar eleven **med viss säkerhet** i bekanta **och delvis nya** situationer utrustning i samband med lossning och leverans av gods. Eleven tar ansvar för kundens egendom samt för lastbil och utrustning.

Eleven samarbetar **och medverkar till att upprätthålla samarbetet** för att nå planerade resultat samt kommunicerar **med viss säkerhet** med medarbetare och kunder. Resultatet av elevens arbete är **tillfredsställande**.

När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med viss säkerhet** den egna förmågan och situationens krav.

Betyget B

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan A och C.

Betyget A

Eleven beskriver **utförligt och nyanserat** några användningsområden för olika lastbilskonstruktioner. Dessutom beskriver eleven **utförligt och nyanserat** några godstransporter som kräver dispensansökan för att kunna genomföras samt tillvägagångssättet för att genomföra sådana godstransporter.

Eleven planerar **efter samråd** med handledare godstransporter i bekanta **och nya** trafikmiljöer. I planeringen väljer eleven **med säkerhet** lämplig lastbil inför transportuppdraget samt utför i bekanta **och nya** situationer funktionstillsyn och säkerhetskontroll med val av arbetsmetod och tillvägagångssätt. Eleven färdigställer och förbereder i bekanta **och nya** situationer lastbilen med utrustning inför lastning av gods samt utför **efter samråd** med handledare **avancerade** lastviktsberäkningar och viktfördelningar. Dessutom väljer eleven i bekanta **och nya** situationer lämplig lastsäkringsmetod.

Eleven genomför **efter samråd** med handledare godstransporter i bekanta **och nya komplexa** trafikmiljöer. I arbetet följer eleven de regler som styr yrkesmässiga godstransporter. Dessutom planerar eleven **efter samråd** med handledare färdväg utifrån lastbilens lastvikt.

Eleven kör och manövrerar lastbilen med last på ett säkert och miljövänligt sätt i bekanta **och nya** trafikmiljöer. I körningen använder eleven i bekanta **och nya** situationer funktioner på lastbilen som ökar framkomligheten i olika trafiksituationer och i skiftande väglag. Dessutom hanterar eleven **med säkerhet** i bekanta **och nya** situationer utrustning i samband med lossning och leverans av gods. Eleven tar ansvar för kundens egendom samt för lastbil och utrustning.

Eleven samarbetar **och medverkar till att upprätthålla och utveckla samarbetet** för att nå planerade resultat samt kommunicerar **med viss säkerhet** med medarbetare och kunder. Resultatet av elevens arbete är **gott**.

När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med säkerhet** den egna förmågan och situationens krav.

Godstransporter – specialisering, 100 poäng

Kurskod: GOSGOD00S

Kursen godstransporter – specialisering omfattar punkterna 1–6 under rubriken Ämnets syfte. I kursen behandlas fördjupade kunskaper inom vald specialisering.

Centralt innehåll

Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll:

- Transportledning och rutiner för administration och fakturering av transportverksamhet.
- Körning och manövrering av vald lastbil inom specialiseringen i skiftande trafikmiljöer med ett avancerat, rationellt och trafiksäkert körsätt. Funktionstillsyn och säkerhetskontroll av fordon och utrustning.
- Planering och genomförande av transportuppdrag med hänsyn till mängden gods som ska transporteras samt till vikt, volym och fördelningen på fordonets axlar.
- Rutiner vid lastning och leveranser av gods, med system och metoder för vägning och mätning för att beräkna godsvolym och vikt.

Betygskriterier

Betyget E

Eleven beskriver **översiktligt** lagar och andra bestämmelser som reglerar yrkesmässiga godstransporter med vald lastbil. Eleven beskriver också **översiktligt** rutiner vid lastning och leveranser samt metoder för vägning och mätning av gods. Dessutom beskriver eleven **översiktligt** transportledningens funktion och rutiner för administration och fakturering.

Eleven planerar och genomför **i samråd** med handledare **enkla** godstransporter med vald lastbil. Eleven kör och manövrerar lastbilen på ett trafiksäkert sätt i vanligt förekommande trafiksituationer. I samband med olika transportuppdrag väljer eleven i bekanta situationer och **i samråd** med handledare utrustning för lastsäkring. Eleven utför också funktionstillsyn och säkerhetskontroll. Dessutom hanterar eleven **med viss säkerhet vanligt förekommande** utrustning i samband med lastning, lossning och leverans av gods.

Eleven planerar **i samråd** med handledare transportuppdrag i bekanta situationer. I planeringen utför eleven **enkla** lastviktsberäkningar och viktfördelningar. Eleven väljer också **med viss säkerhet** lastsäkringsmetod och planerar **i samråd** med handledare färdväg utifrån lastbilens lastvikt och vägnätets bärighet. Dessutom tar eleven ansvar för kundens egendom och för lastbil och utrustning. Resultatet av elevens arbete är **tillfredsställande**.

När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med viss säkerhet** den egna förmågan och situationens krav.

Betyget D

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan C och E.

Betyget C

Eleven beskriver **utförligt** lagar och andra bestämmelser som reglerar yrkesmässiga godstransporter med vald lastbil. Eleven beskriver också **utförligt** rutiner vid lastning och leveranser samt metoder för vägning och mätning av gods. Dessutom beskriver eleven **utförligt** transportledningens funktion och rutiner för administration och fakturering.

Eleven planerar och genomför **efter samråd** med handledare godstransporter med vald lastbil. Eleven kör och manövrerar lastbilen på ett trafiksäkert sätt i vanligt förekommande **och ovanliga** trafiksituationer. I samband med olika transportuppdrag väljer eleven i bekanta **och delvis nya** situationer och **efter samråd** med handledare utrustning för lastsäkring. Eleven utför också funktionstillsyn och säkerhetskontroll. Dessutom hanterar eleven **med viss säkerhet olika typer av** utrustning i samband med lastning, lossning och leverans av gods.

Eleven planerar **efter samråd** med handledare transportuppdrag i bekanta **och delvis nya** situationer. I planeringen utför eleven lastviktsberäkningar och viktfordelningar. Eleven väljer också **med viss säkerhet** lastsäkringsmetod och planerar **efter samråd** med handledare färdväg utifrån lastbilens lastvikt och vägnätets bärighet. Dessutom tar eleven ansvar för kundens egendom och för lastbil och utrustning. Resultatet av elevens arbete är **tillfredsställande**.

När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med viss säkerhet** den egna förmågan och situationens krav.

Betyget B

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan A och C.

Betyget A

Eleven beskriver **utförligt och nyanserat** lagar och andra bestämmelser som reglerar yrkesmässiga godstransporter med vald lastbil. Eleven beskriver också **utförligt och nyanserat** rutiner vid lastning och leveranser samt metoder för vägning och mätning av gods. Dessutom beskriver eleven **utförligt och nyanserat** transportledningens funktion och rutiner för administration och fakturering.

Eleven planerar och genomför **efter samråd** med handledare **komplexa** godstransporter med vald lastbil. Eleven kör och manövrerar lastbilen på ett trafiksäkert sätt i vanligt förekommande **och ovanliga, även avancerade**, trafiksituationer. I samband med olika transportuppdrag väljer eleven i bekanta **och nya** situationer och **efter samråd** med handledare utrustning för lastsäkring. Eleven utför också funktionstillsyn och säkerhetskontroll. Dessutom hanterar eleven **med säkerhet olika typer av** utrustning i samband med lastning, lossning och leverans av gods.

Eleven planerar **efter samråd** med handledare transportuppdrag i bekanta **och nya** situationer. I planeringen utför eleven **avancerade** lastviktsberäkningar och viktfördelningar. Eleven väljer också **med säkerhet** lastsäkringsmetod och planerar **efter samråd** med handledare färdväg utifrån lastbilens lastvikt och vägnätets bärighet. Dessutom tar eleven ansvar för kundens egendom och för lastbil och utrustning. Resultatet av elevens arbete är **gott**.

När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med säkerhet** den egna förmågan och situationens krav.

Lastbilsmonterad kran, 100 poäng

Kurskod: GOSLAL0

Kursen lastbilsmonterad kran omfattar punkterna 1, 3, 5 och 7 under rubriken Ämnets syfte.

Centralt innehåll

Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll:

- Lastbilsmonterade kranars uppbyggnad och konstruktion för olika användningsområden.
- Hydraulsystemets uppbyggnad och funktion med styrsystem och säkerhetsfunktioner.
- Manövrering och säkerhet vid lastningsmoment samt handhavande vid på- och avställning från fordonet.
- Uppställningsstabilitet och belastning vid lyftmoment för lastning och lossning av gods.
- Lyftmetoder och användning av olika lyftredskap vid lastning och lossning av gods.
- Underhåll och tillsyn samt besiktningskrav på kranar.
- Säkerhetsavstånd vid arbete med lastbilsmonterade kranar.
- Personlig säkerhet och skyddsutrustning för kranförare.

Betygskriterier

Betyget E

Eleven beskriver **översiktligt** lastbilsmonterade kranars uppbyggnad och användningsområden samt hydraulsystemets funktioner med styrsystem och säkerhetsfunktioner. Eleven beskriver också **översiktligt** stabilitet och belastning vid lyftmoment samt lyftmetoder och olika lyftredskap. Dessutom beskriver eleven **översiktligt** besiktningskrav för kranar samt personlig säkerhet och moment som kräver säkerhetsavstånd.

Eleven manövrerar **med viss säkerhet** lastbilsmonterade kranar och utför **i samråd** med handledare vanligt förekommande lastningsmoment. Dessutom utför eleven **i samråd** med handledare och i bekanta situationer på- och avställning av kranarna på ett säkert sätt. I arbetet väljer eleven i bekanta

situationer lämplig lyftmetod och lämpliga lyftredskap. Eleven utför **i samråd** med handledare **enkelt** underhåll och **enkelt** tillsyn av kranarna. Eleven använder också skyddsutrustning enligt praxis. Dessutom tar eleven ansvar för kundens egendom och för lastbil, kran och utrustning.

Eleven samarbetar för att nå planerade resultat samt kommunicerar **med viss säkerhet** med andra. Resultatet av elevens arbete är **tillfredsställande**.

När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med viss säkerhet** den egna förmågan och situationens krav.

Betyget D

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan C och E.

Betyget C

Eleven beskriver **utförligt** lastbilsmonterade kranars uppbyggnad och användningsområden samt hydraulsystemets funktioner med styrsystem och säkerhetsfunktioner. Eleven beskriver också **utförligt** stabilitet och belastning vid lyftmoment samt lyftmetoder och olika lyftredskap. Dessutom beskriver eleven **utförligt** besiktningskrav för kranar samt personlig säkerhet och moment som kräver säkerhetsavstånd.

Eleven manövrerar **med viss säkerhet** lastbilsmonterade kranar och utför **efter samråd** med handledare vanligt förekommande **och ovanliga** lastningsmoment. Dessutom utför eleven **efter samråd** med handledare och i bekanta **och delvis nya** situationer på- och avställning av kranarna på ett säkert sätt. I arbetet väljer eleven i bekanta **och delvis nya** situationer lämplig lyftmetod och lämpliga lyftredskap. Eleven utför **efter samråd** med handledare underhåll och tillsyn av kranarna. Eleven använder också skyddsutrustning enligt praxis. Dessutom tar eleven ansvar för kundens egendom och för lastbil, kran och utrustning.

Eleven samarbetar **och medverkar till att upprätthålla samarbetet** för att nå planerade resultat samt kommunicerar **med viss säkerhet** med andra. Resultatet av elevens arbete är **tillfredsställande**.

När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med viss säkerhet** den egna förmågan och situationens krav.

Betyget B

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan A och C.

Betyget A

Eleven beskriver **utförligt och nyanserat** lastbilsmonterade kranars uppbyggnad och användningsområden samt hydraulsystemets funktioner med styrsystem och säkerhetsfunktioner. Eleven beskriver också **utförligt och nyanserat** stabilitet och belastning vid lyftmoment samt

lyftmetoder och olika lyftredskap. Dessutom beskriver eleven **utförligt och nyanserat** besiktningsskrav för kranar samt personlig säkerhet och moment som kräver säkerhetsavstånd.

Eleven manövrerar **med säkerhet** lastbilsmonterade kranar och utför **efter samråd** med handledare vanligt förekommande **och ovanliga, även avancerade**, lastningsmoment. Dessutom utför eleven **efter samråd** med handledare och i bekanta **och nya** situationer på- och avställning av kranarna på ett säkert sätt. I arbetet väljer eleven i bekanta **och nya** situationer lämplig lyftmetod och lämpliga lyftredskap. Eleven utför **efter samråd** med handledare **avancerat** underhåll och **avancerad** tillsyn av kranarna. Eleven använder också skyddsutrustning enligt praxis. Dessutom tar eleven ansvar för kundens egendom och för lastbil, kran och utrustning.

Eleven samarbetar **och medverkar till att upprätthålla och utveckla samarbetet** för att nå planerade resultat samt kommunicerar **med säkerhet** med andra. Resultatet av elevens arbete är **gott**.

När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med säkerhet** den egna förmågan och situationens krav.